- 111 -

TEBBET SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 111., Nüzûl sıralamasına göre 6., Mufassal sûreler kısmının on beşinci grubunun dokuzuncu sûresi olan Tebbet sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 5'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

"1: Ebu Leheb'in elleri kurusun; kurudu da. 2: Malı ve kazandığı kendisine fayda vermedi. 3: Alevli ateşe yaslanacaktır. 4-5: Karısı da, boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır."

Kulluk kitabımızın 111. sırasına yerleştirilmiş, Mekke'de Rasû-lullah'ın gizli döneminden sonra gelmiş bir sûreyle karşı karşıyayız. Sûrenin iniş zamanı kesinlikle bilinmemekle beraber muhtevasından anlıyoruz ki Mekke müşriklerinin Rasûlullah efendimize ve beraberindeki bir avuç Müslüman'a, ölsünler, yok olsunlar, aç kalsınlar ve dağılıp gitsinler diye ekonomik ve siyasal boykota kalkıştıkları ve sûrede helâki anlatılan Rasûlullah'ın amcası Ebu Leheb'in yeğenini terk ederek onun düşmanlarının safında yer aldığı bir dönemde nâzil olmuştur.

Mekke'de gizlilik döneminin sona ermesi ve kendisine gelen Şuara 214. inzar âyetinden sonra Allah'ın Resûlü getirdiği hidâyet he-diyesini anlatmak üzere bir yemek hazırlayarak başta amcaları olmak üzere akrabalarını dâvet etmişti. Bu ilk dâvetinde Allah'ın Resûlü dâvâsını anlatmaya muvaffak olamayınca art arda bir kaç kez bu dâveti tekrarladı. Bu dâvetlerden birisinde Allah'ın Resûlü tam dâvâsını anlatacakken Ebu Leheb sözü Allah Resûlü'nün ağzından kaparak: "Sen ne diyorsun? Neden söz ediyorsun? Biz Araplara nasıl karşı çıkarız? Bu toplumu nasıl karşımıza alırız?" diyerek Rasûlullah'ın sözünü başından kesti ve derdini anlatmasına izin vermedi.

Hani İslâmî bir hizmet için birisine yardım istemeye gidersiniz, adam diyeceğinizi önceden fark edip: "Vallahi yarın şu kadar ödemem var! Borç, dert, sıkıntı, senet, çek filan" diyerek sözü boğazınızda düğümler ya, işte aynen bunun gibi Ebu Leheb de Rasûlullah'ın meramını hemen anlamış ve konuşmasına fırsat vermemişti. Ama Allah'ın Resûlü bu tür engellemeler karşısında bıkıp usanıp vazgeçiverecek bir konumda değildir. O bu görevi Allah'tan almıştır ve ne pahasına olursa olsun Allah'ın emirlerine tam teslim bir peygamber olarak yılmadan, ümit inkisarına uğramadan görevini yapacaktı.

Bir daha toplar akrabalarını ve bu defa meramını anlatmaya muvaffak olur. Bizler de o şerefli Peygamberin yolunun yolcuları olarak ondan devraldığımız bu dini yılmadan, bıkmadan, usanmadan insanlara duyurmak ve insanların kurtuluşu için, insanların cenneti için çırpınmak zorundayız. Efendim imkân bulamadım, fırsat vermediler, beni dinlemediler, bana laf düşürmediler ki anlatayım demeye hiçbir zaman hakkımız yoktur. Bir keresinde fırsat bulamadıysak ikinci bir kez, o zaman da imkân bulamadıysak üçüncü seferinde mutlaka insanları evimize dâvet ederek, onlara ikramlarda, bulunarak, yemek yedirerek, hediye vererek, yardım ederek dâvâmızı anlatmak zorundayız.

Meselâ gidiyorsunuz kayınpederinizin evine, adam kırk yıl öncesini anlatmaya başlıyor. İşte tarladan, tapandan, paradan, puldan, evden barktan dem vuruyor. Biz hemen bir fırsatını bulup sözü Allah'a ve Resûlüne, Allah'ın kitabına, Resûlünün sünnetine, âhirete, hesaba, kitaba çekeceğiz. Bir denedik

olmadıysa, ikinci defa, üçüncü defa deneyerek gündemi Allah'ın istediği kulluk konularına çekmeye çalışacağız.

Allah'ın Resûlü evine dâvet ettiği amcalarına dâvâsını, derdini anlatınca amcası Ebu Leheb karşı çıktı ve işte bu hadise üzerine bu sûre inmiştir. Öyleyse bir yerlerde birileri din anlatırken, âyet ve hadis anlatırken onun sözünü kesmemeye, onu engelleyip, susturup sözü başka yerlere çekmemeye çok dikkat edelim. Çünkü bu davranış Ebu Leheb karakteridir ve Allah korusun kişinin helâkine sebeptir. Din anlatan bir kişiyi engellemek, lüzumsuz laflarla onun önüne geçmek, sözü zırvalara çekmek şöyle dursun insanları susturup onun ortaya koyduklarını dinlemelerini sağlamak bizim görevimizdir.

Yine İmam Buhârî'nin İbni Abbas efendimizden rivâyetinden anlıyoruz ki üçüncü bir merhalede Allah'ın Resûlü kavmini dâvet eder. Tüm Kureyş'i: ***"Ya Sababah! Ya Sabahah!"*** diye nida ederek Safa tepesine topladı. Tüm Kureyş Safa tepesinde toplanmıştı. Allah'ın Resûlü burada veciz bir konuşmayla çevresindekileri uyardı. "Ey kavmim!" dedi, "ne dersiniz? Ben size şu dağın arkasından güçlü kuvvetli bir ordu geliyor. Sizin hepinizi kılıçtan geçirecek, kadınlarınızı dul, çocuklarınızı yetim bırakacak desem beni doğrular mısınız? Tasdik eder misiniz beni?" Oradakiler hep bir ağızdan dediler ki: "Ey Muhammed! Sen Kerim oğlu Kerimsin! Biz senin ağzından şu ana kadar yalan bir şey duymadık! Sen diyorsan doğrudur." Bunun üzerine Allah'ın Resûlü:

"Madem ki benim dediğimi tasdik ediyorsunuz, o halde ben sizi bundan daha tehlikeli bir âkıbetle uyarıyorum. Ben sizi önünüzde sizi bekleyen bir azapla uyarıyorum! Ben Allah'ın elçisiyim! Rabbim bana vahyediyor! Rabbim bana en yakınlarımdan başlamak sûretiyle akrabalarımı uyarmakla emrediyor! Benim en yakınlarım sizlersiniz! Sizler La İlâhe İllallah diyerek Allah'a iman edip tüm putları, tüm sahte tanrıları, tüm yapay tanrı ve tanrıçaları reddetmedikçe ben ne dünyada ne de ukbada sizi Allah'ın azabından kurtaramam!" buyurarak Allah'ın mesajını, Allah'ın dinini, Allah'ın hayat programını onlara tebliğ etti.

Orada bulunanlar içinde ona ilk karşı çıkan amcası Ebu Leheb oldu. "Tebben leke ya Muhammed!" "Yuh olsun sana ey Muhammed! Bizi buraya bunun için mi çağırdın"? diyerek ellerine aldığı taşları Ra-sûlullah'ın üzerine atmaya teşebbüs etti. İşte bu hadise üzerine Teb-bet sûresi nâzil oldu deniyor.

Yine rivâyet ediliyor ki, bir defasında Rasûlullah efendimizin amcası Ebu Leheb, Rasûlullah efendimizin yanına gelerek: "Ey Muhammed şimdi senin getirdiğin bu dine ben de iman etsem karşılığında bana ne var?" diye sordu. Allah'ın Resûlü de cevap olarak, "bu dine inanan Müslümanlara ne verilecekse sana da aynısı verilecektir" buyurdu. Ebu Leheb: "Benim gibi soylu soplu

birisine daha fazlası yok mu? Benim bu insanlardan bir üstünlüğüm, bir ruçhaniyetim yok mu?” deyince Allah’ın Resûlü, “hayır, üstünlük ancak takva iledir” buyurdu. Bunun üzerine sinirlenen Ebu Leheb: “Benimle şu baldırı çıplakları bir tutan bu dine tebben olsun, yuh olsun” dedi ve işte bunun üzerine bu sûre indi.

Sûre Rasûlullah’ın öz amcası Ebu Leheb ve karısının helâkini anlatıyor. İslâm düşmanı bir adam ve din düşmanlığı konusunda ona yardımcı olan bir kadının helâki anlatılıyor bu sûrede. Allah’ın dinine karşı savaş açan bir adamın ve bu savaşta kendisine yardım eden karısının helâki anlatılıyor. Allah düşmanı Ebu Leheb ve ona hizmet eden bir kadın şahsında kıyamete kadar onların yollarının yolcularının, onların rollerini oynayanların da âkıbetlerini anlatıyor Rabbimiz bu sûrede.

Allah’ın kullarının dinini öğrenmesinin önüne engeller koyanlar, yani dine karşı savaş açanlar, kendi görüşlerini Allah dininin yerine ikâme edebilmek için Allah’a ve O’nun dinine karşı savaş açanlar, kendi kanunlarının yerleşmesi adına Allah kanunlarıyla mücâdele verenler hem bu dünyada hem de âhirette helâkten kurtulamayacaklardır. Bunlar dünyada helâk olmaktan, âhirette de elim bir azaba uğramaktan kurtulamayacaklardır.

Bakıyoruz Allah’ın insan hayatına karışması konusunda odak nokta seçerek arzularını kendileri aracılığıyla insanlığa sunduğu peygamberlerine ilk karşı gelenler, ilk savaş açanlar az evvel Ebu Lehe-b’in kendi diliyle itiraf ettiği gibi hep "Mele ve Mütraf”lardır. Yani toplumun zengin, şımarık servet sahipleri, toplum içinde sınırsız bir hayat yaşayan, zenginliklerinin, arsızlıklarının, servetlerinin kendilerini azdırdığı topluma egemen olmuş kimselerdir. Servetlerinin, zevk ve eğlencelerinin, lüks içinde sınırsızca yaşadıkları hayatlarının kendilerini bırakmayıp hakkı kabullerine engel olduğu varlıklı kimseler. Bunlar her dönemde ve her toplumda gönderilmiş hak elçilerine karşı ilk savaşı açan kimselerdir. Hemen hemen her dönemde topluma egemen olan bu zenginler grubu peygamberlere karşı tavır alıp, peygamberlerin yolunu kesmeye çalışıp halkı Allah elçilerine karşı kışkırtmışlardır. Bunun sebebi de şudur:

Bunlar her toplumda mevcut statükonun devamından yanadır-lar. Yani mevcut düzeni savunmaktadırlar. Çünkü kendilerini servet sahibi yapan, kendilerini diğer insanlara egemen kılan, garibanların kanlarını emmeye izin veren, toplumun fakir kesimi üzerinde kendilerini rableştiren o düzenin kendisidir. Mevcut sistem sayesinde palazlanıp servet sahibi oldukları için sistemin yıkılmasını asla istemezler.

Şunu da kesinlikle bilmektedirler ki, peygamber bu düzeni değiştirmek için gelmektedir. Peygamber, toplumda ezen ve ezilenlerin, zalimlerin ve mazlumların, sahte rablerin rubûbiyetlerine ve köleleştirilmiş Allah kullarının zoraki kulluklarına son verip toplumda Allah hâkimiyetini gerçekleştirmek için gelmektedir. Peygamber, adâleti tesis etmek için gelmektedir. Peygamberin mesajı gönüllerde yer edip o mesajın hayata hakim olması, bu adamların elde ettikleri tüm gayri meşru servetlerinin ve toplum içinde bu servetleri sayesinde sağladıkları tüm statülerinin ellerinden uçup gitmesi söz konusudur.

İşte bunu çok iyi bilen bu servet sahipleri, düzenlerinin bozulacağı korkusuyla Allah elçilerine ilk savaşı açmaktadırlar. Halkın cahil kalmasını istemektedirler. Halkın bilinçlenmesini, halkın peygamberle tanışmasını istememektedirler.

Hem kendileri hak dâvâyı reddediyorlar, hem de insanları, kölelerini, çocuklarını menediyorlar o dinden. Aman duymayın, dinleme-yin diyerek insanları ondan uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Gürültü çıkararak engellemeye çalışıyorlardı. El çırparak, müzikle engellemeye çalışıyorlardı. Bakıyoruz bugün de zalimler insanları Allah'ın kitabından, Allah'ın dininden alıkoymak istiyorlar.

Din eğitimini yasaklamaya çalışıyorlar. Allah'ın kullarının Allah kitabını duymalarına engel olmaya çalışıyorlar. Aman bu insanlar dinle tanışmasınlar, aman bu insanlar Kur'an ile, kitaplarıyla tanışmasınlar diye insanlarla kitapları arasına engeller koyuyorlar. Allah'ın dininin açıkça ortaya konulmasına izin vermiyorlar. Allah'ın dinini anlatanları susturmaya çalışıyorlar. O gün de, bugün de din düşmanlarının yaptıkları şey budur.

İşte bu sûresiyle Rabbimiz kıyamete kadar Kur'an-ı Kerîm'inde Ebu Leheb rolünü oynayarak dinin insanlara duyurulmasının önüne engeller koyanların, dinin tebliğinin önüne barikatlar koymaya çalışanların ve bu adamlara kadınlık edenlerin hem dünyada, hem de âhi-rette helâk olacaklarını anlatıyor.

"Ona ne malı, ne de kazandığı fayda vermedi (onu Allah'ın kahrından kurtaramadık" (2).

Bazı âlimler bu âyette söz konusu olan "malı"ndan gaye, ba-basından miras olarak kalan malı olduğunu, "kazandığı" ise, kendi ça-lışıp elde ettiği malı olduğunu söylemişlerdir. Bazı âlimler de, "ka-zandığı" tabirinden maksadın evlat olduğunu kabul etmişlerdir (En-Nesefi, Medârikü't-Tenzîl ve Hakaiku't-Te'vil, fit-Tefsir, IV, 382),

"(O), Alevli bir ateşe girecek" (3).

Bu âyette, Ebu Leheb'in alevli bir ateşte alev alev yanacağı haber verilmektedir. İlk iki âyette, onun dünya hayatındaki azap ve sı-kıntısı söz konusu idi. Bu ve bundan sonraki âyette de, onun ahi-retteki azabı, Cehennem ateşindeki yanması anlatılmaktadır:

"Karısı da, odun hamalı olarak. Boynunda hurma lifinden (örülmüş) bir ip (bulunacaktır)" (4-5).

Dördüncü âyette, hem Ebu Leheb'in, hem hanımının ateşte yanması ifade edilmektedir. Çünkü hanımı da, İslâm'a düşmanlıkta ondan geri kalmıyordu. Yukarıda ifade edildiği gibi, dikenleri topla-yarak, ip ile bağlayıp Hz. Muhammed (s.a.s)'in geçtiği yola taşıyor, o-raya döküyordu. Bazı müfessirler de, bu kadının odun taşımasını, düşmanlık ateşini körükleme manasında kabul etmişlerdir. Bu fitne-sinden dolayı onu, günahların hamalı olarak yorumlamaktadırlar.

Aynı zamanda bu surenin üslubunda çok ince bir ahenk vardır. Bu ahenk, hem ifadede ve hem tasvirde mevcuttur. Bu suredeki diğer bir ahenk çeşidi de, kelimelerin ses tonunda olan ahenktir. Cümlelerin musiki ahengi ile, yapılan işin çıkardığı ses, birbirine uymaktadır. Bu surede bulunan bir çok mesajı, şöyle sıralamamız müm-kündür: Düşman ne kadar kötü, zalim ve gaddar olursa olsun, ümitsizliğe düşmemek lâzımdır. İslâm düşmanları, her zaman küfürlerinin gereğini yapmışlar ve yapacaklardır. Zaten onlardan bu beklenir. Kur'an, inanan insanlara hiç bir zaman ümitsizliğe düşmemeyi emretmektedir. Bununla beraber, zalimlerin zulmü ne kadar şiddetli, maddi güçleri ne kadar çok ve kuvvetli olursa olsun, Allah'ın gücü ve kuvveti onların güç ve kuvvetinden üstündür. Bir an gelir, Allah onlara Ebu Leheb'e verdiği gibi gereken cezayı verir; onları dünya ve ahi-rette perişan eder. Onun için, üzülmeye ve sıkılmaya gerek yoktur. Allah, zalimlere zulümlerinin cezasını, mazlumlara da, haklarını elbette verecektir.

Bu surede işaret edilen diğer bir husus da, şu veya bu millet-ten olmanın hiç bir üstünlük ifade etmediğidir. Bu surede Allah, en çok sevdiği Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.s)'in amcasına lânet et-mekte ve onu kötülemektedir. İman ve inanç olmayınca, Peygamber'in amcası olmak bile, hiç bir şeyi ifade etmiyor.

Bu mukaddimeden sonra inşallah sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya geçelim. Sûrenin ilk âyeti Ebu Leheb'e beddua ve lânetle başlıyor.

1. "Ebu Leheb'in elleri kurusun; kurudu da!"

Sûrenin ilk âyeti Allah düşmanı Ebu Leheb'e beddua ile baş-lıyor. Bu âyetin neyi ortaya koyduğunu söylemeden önce Allah'ın bed-duasına konu olan Ebu Leheb'in sosyal durumuyla alâkalı bir şeyler söyleyelim. Böylece bu bedduanın sebebini de anlamış olalım. Çünkü Kur'an-ı Kerîm'de sadece bu sûrede bir kâfirin bizzat adı, ya da künyesi zikredilerek lânetlenmektedir. Kur'an'ın başka hiçbir yerinde böyle bir kâfirin isminin zikredildiğine şahit olmuyoruz.

Halbuki Rasûlullah efendimize ve onun getirdiği hidâyet hediyesine karşı çıkmada Ebu Leheb'den daha ileri gitmiş pek çok kâfir vardı. Acaba neden sadece Ebu Leheb de başkaları değil? Bunun se-bebini şöylece anlamaya çalışıyoruz:

Ebu Leheb ve karısının sosyal statüsü şöyledir: Ebu Leheb Resul-i Ekrem'in öz amcasıdır. Malı çok, evlâdı çok, sözü dinlenen, etine dolgun, kırmızı yüzlü, ateş suratlı bir kimse idi. Esas ismi Abdü'l Uzza'dır. Ateş suratlı ve kırmızı yüzlü olduğu için kendisine Ebu Le-heb denmiştir. En büyük özelliği her yerde ve her fırsatta İslâm'a ve Rasulullah'a karşı gelmesiydi. Kıyamete kadar dinin ortaya konulmasına, dinin anlatılmasına engel olan, istiğna sahibi, müstekbir, makamı, mansıbı, parası, pulu, tanıdığı, çevresi, kredisi olan ve tüm bu imkânlarını İslâm'ın önünü kesmeye harcayan kişileri temsil eden bir adamdır.

Karısı Ümmü Cemil Erva binti Harb'dır. Dedikoducudur, laf getirip götürür. İslâm düşmanlığı konusunda kocasının en büyük yardımcısıdır. Çok kıymetli bir gerdanlığı olup bunu İslâm düşmanlığına vakfetmiştir. İslâm düşmanı tüm kadınların temsilcisidir, lideridir. Hani şimdi kahrolsun şeriat diye ürenler var ya, işte onların akıl hocaları ve liderleridir. Veya Türk kadınlarını güçsüz görerek onları güçlendirme vakıfları filan kurarak onları dinsizleştirme kavgası verenler var ya, işte onların lideridir bu kadın. Âdi ve bayağı işlerden zevk alır. Hatice annemizin peygamberimize yedirmek üzere pişirdiği yemeğinin içine toprak atmak, Rasûlullah'ın geçeceği yollara diken atmak, Allah kullarına eziyet etmek vs. gibi pis işlerin kadını.

Niçin o dönemdeki pek çok İslâm düşmanı içinden sadece bu adam seçilip lânetlenmiştir, bunun sebeplerini doğrusunu Allah bilir diyerek bildiğimiz kadarıyla şöyle sıralayabiliriz:

1. Ebu Leheb, Rasûlullah'ın öz be öz amcasıydı. O dönem Araplarında amca, baba yerinde sayılıyordu. Bugün de öyledir, bir kimsenin babası ölmüşse ona en yakın akraba olarak amcanın yeğenine kendi öz çocuğu gibi bakması, sahiplenmesi gerekiyordu. Cahiliye döneminde, cahiliye ve şirk ahlâkına göre bile ilk defa yeğenine onun sahip çıkması, onun elinden tutması gerekiyordu.

Küfür anlayışında bile bu vardı. Halbuki Ebu Leheb yeğenine sahip çıkması şöyle dursun, ona ilk karşı çıkan olmuştu. İşte bu yüzden Allah'ın bu lânetini hak etmiştir.

2. Yine Ebu Leheb Rasûlullah efendimizin komşusuydu. Akrabalık hukuku yanında, komşuluk hukuku da vardı. Bu iki hukuku birden reddedip hem yeğeni hem de komşusu olan Rasûlullah efendimize düşmanlığından ötürü bu lâneti hak ettiğini anlıyoruz. Karısı Üm-mü Cemil, evinde Rasûlullah efendimize rahat yüzü göstermiyordu. Yemeğinin içine toz toprak atar, evinin kapısının eşiğine, ayağına batıp da rahatsız etsin diye dikenler kordu.

3. Ayrıca Resul-i Ekrem'in iki kızı (Rukiyye ve Ümmü Gülsüm) Ebu Leheb'in iki oğlundaydı. Ebu Leheb, Rasûlullah efendimizin dünürüydü. Getirdiği tevhid dini yüzünden Rasûlullah efendimizle arası açılınca Ebu Leheb iki oğlunu çağırıp, "bu adamın kızlarını boşamadıkça, bu adamla ilgiyi kesmedikçe sizlere hakkımı helâl etmeyeceğim" diyerek Utbe ve Uteybe'ye, iki oğluna da Rasûlullah'ın kızlarını boşattırdı ve boşatırken de kayınpederlerine hakaret ettirdi. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü gerçekten çok üzüldü ve Utbe'ye bedduada bulundu: "Allah'ım! Ona aç köpeklerden bir köpek mûsâllat et de onu paramparça parçalasın!" Bunun üzerine çok geçmeden Utbe Şam taraflarına ticaret için bir kervanın içinde gitti. Babası Ebu Leheb Rasû-lullah'ın bedduasının gerçekleşeceğini kesin bildiği için endişelenip kervandakilere aman benim oğluma göz kulak olun diye tembih etmişse de Rabbimiz, Şam taraflarında bir aslan mûsâllat etti ve onu parça parça edip gebertti. İşte bu sebeplerden ötürü lânetlenmiştir diyoruz.

4. Yine Şi'bi Ebi Talib'de Müslümanlar boykot altında aç susuz inlerken Rasulullah'a ve Müslümanlara karşı en merhametsiz davranan O'ydu. Mekke'ye mal satmak için gelen satıcılara çok yüksek fiyat vererek, onların mallarını bloke ederek Müslümanların bulunduğu Şi'bi Ebi Talib'e erzak gitmesini önlüyor, Müslümanların açlıktan ölmelerini, ya da böyle bir ekonomik ambargo sonucu peygamberin çevresinden dağılıp gitmelerini istiyordu.

5. Yine bu Allah düşmanı, Rasûlullah'ın oğlunun vefat ettiğini duyduğu zaman, "bunun nesli kesildi artık yakında ondan kurtulacağız" diyerek herkese duyurup bayram ilân etmişti.

6. Yine Ebu Leheb, Rasûlullah efendimizi Mekke'de bir gölge gibi adım adım takip ediyor ve onun tebliğini engellemeye, insanlar üzerinde meydana getirdiği tesirini yok etmeye, boşa çıkarmaya çalışıyordu. Allah'ın Resûlü hak dâvetini ulaştırmak üzere nereye giderse o da bir gölge gibi onun peşinden gidiyordu. Allah'ın Resûlünü dinlemek üzere etrafında toplananlara: "Sakın bu adamı dinlemeyin! Bu benim Yeğenimdir! Bunun kendisine hayrı yok ki size

hayrı olsun! Sakın buna inanmayın! Bu babayla evlâdın arasını açandır! Bu karıyla kocayı birbirine düşman edendir!" diyerek Rasûlullah'ın tebliğine engel olmaya ve onun insanlar üzerinde meydana getirdiği etkiyi yok etmeye çalışıyordu.

Hattâ, bu alçağın özel eğitilmiş fahişeleri de vardı. Allah'ın Resûlü'nün yaptığı tebliğ sonucu etkilenmiş, gönülleri İslâm'a kaymış insanların yanına bu fahişelerini gönderiyor ve "ne yapın, yapın, tüm cilvelerinizi kullanıp bu adamın kalbini İslâm'dan çevirin" diyordu. Her-halde şimdi de şu kanalizasyonlarda sabahlara kadar göbek atan fahişeler de insanların gönüllerini İslâm'dan çevirmek maksadıyla günümüz çağdaş Ebu Leheb'lerin yetiştirip öne sürdükleri fahişelerdir.

Hâsılı bizim bilemeyip de Allah'ın bildiği daha pek çok sebepten ötürü belki de Rabbimiz bu sûresinde bedduayla onu zikretti diyoruz. İşte sûrenin ilk âyetinde böyle bir İslâm düşmanına bedduayla başlayarak Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Ebu Leheb'in elleri kurusun; kurudu da!"

Evet Ebu Leheb'in iki eli kurusun, kurudu da. Bu ifadeyle, bu bedduayla sûrenin nüzûl sebebine atıf vardır. Hani Safa tepesinde Rasûlullah efendimizin dâvetine karşılık ***"Tebben leke ya Muhammed"*** demişti ya, işte Rabbimiz da sûrenin başında Ebu Le-heb'in ifadesine uygun olarak onun sözünü kendisine iade etmiştir.

Tebbet; Habet, Zellet, Hasirat mânâlarına gelmektedir. Teb-bet, helâk anlamınadır. Hüsrana uğrasın, kahrolsun, tüm yaptıkları boşa gitsin anlamına bir kelimedir.

Ebu Leheb'in elleri kurusun ifadesinden maksat bizzat şu bedendeki eller değildir. Zira biz biliyoruz ki bu âyetin nüzûlünden sonra Ebu Leheb'in elleri kurumuş, felç olmuş değildir. Halbuki ikinci Tebbet ile bu bedduanın gerçekleştiği anlatılmaktadır. Ebu Leheb'in iki eli kurusun, nitekim kurudu da buyuruluyor. Öyleyse anlıyoruz ki burada iki eli kurusun ifadesiyle kastedilen bizzat şu bedendeki eller değildir. Bunun mânâsı elleriyle yaptığı işlerin tamamı kurusun, el attığı her şey boşa çıksın, elleriyle yaptıkları sebebiyle hep zarar etsin, elleriyle yaptığı işlerin hiçbirisi kendisine bir fayda sağlamasın anlamınadır. Çünkü bakıyoruz ki bu bedduadan sonra Ebu Leheb'in elleriyle yaptıklarının tamamı hep kendi aleyhine çıkmış, hiç birisinin kendisine hayrı olmamıştır.

Zaten bu bedduadan sonra adese, taun, ya da püstül denen vebaya benzer bir hastalığa yakalanmış ve vücudundaki tüm sular çekilmiş, çevresine yayılan pis kokudan ötürü karısı da dahil hiç kimse yanına yaklaşamaz hale gelmiş. Son dönemlerinde Bedir savaşı çıkar. Bedir'den kaçıp kurtulabilmek için kendisine olan fâiz borçlarını silme karşılığında kendi yerine gebermek üzere As bin Hişam'ı Bedir'e göndererek savaştan kaçıp kurtulur. Ama Bedir dönüşü bir duvarın kenarında hastalığının ıstırabına dayanamayarak böğürürken onun bu acı feryatlarına ve böğürtüsüne sabır edemeyen Sudanîlerden bir grup, üzerine duvarı yıkıverirler ve duvarın altında geberip gider.

Alimlerimizden bazılarına göre birinci tebbet Ebu Leheb'in dünyadaki hüsranını, ikinci tebbet de bu hüsranın âhirette olacağını anlatır. Bu iki tebbet ifadesi onun hem dünyada hem de âhirette helâkini ve kaybını anlatır. Yani İslâm'ı sabote etmeye soyunan Allah düş-manları sadece dünyada helâk olmayacaklar, aynı zamanda âhirette de bu helâkleri devam edecektir.

Acaba neden elleri kurusun dendi de kalbi kurusun, ya da aklı kurusun, ya da başka bir yeri kurusun denmemiştir? Zira bu alçak Rasûlullah efendimizin gündüz yaptıklarını geceleyin elleriyle bozmaya çalışıyordu. "Veya Peygamber çok şey vaat ediyor! Hani nerede bu vaat ettikleri? Hani nerede cennet? Nerede hûriler? Nerede gıl-manlar? Hani nerede cehennem? Nerede azap?" diyerek ellerini üf-lüyordu da onun için Rabbimiz onun iki eli kurusun buyuruyordu.

Veya Safa tepesinde ellerini kaldırarak "tebben leke ya Muhammed diyerek" ellerine aldığı taşları Rasûlullah efendimizin üzerine atmaya teşebbüs ettiği için elleri kurusun denmiştir.

Veya dünya ve âhiretin tüm işleri ellerle yapıldığı için, onun elinden sadır olanların tümü yok olsun, elleriyle yaptıklarının tamamı boşa çıksın anlamına elleri kurusun denmiştir. Çünkü biz biliyoruz ki menfaati celp ve mazarratı def dünyada elle olmaktadır. Tüm diğer azaların işi de ele atfedilir. Nitekim Rum sûresinde de yapılan işler ko-nusunda ellere dikkat çekilmiştir.

"İnsanların elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde fesat çıkar; Allah da belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını böylece kendilerine tattırır."
(Rum 41)

Bir de burada şunu düşünüyoruz: Bu adamın asıl adı Abdü'l Uzza iken Uzza isimli putun kulu iken Acaba Kur'an'da niçin ismiyle değil de künyesiyle Ebu Leheb diye zikredildi? Rabbimiz kitabında onu puta izafeyle anılan ismiyle zikrederek puta izafeyi caiz görmedi, uygun bulmadı. Abdü'l Uzza, Uzza'nın kulu demektir. Aslında putları temelinden reddeden bir dinin kitabında puta

izafeyle böyle birinin adını zikretmesi elbette yakışık almazdı, almayacaktı. Öyle değil mi? Meselâ bir adama hem küfretmemesi gerektiğini öğütleyeceğiz, hem de ardından şöyle demeyeceksin diye bir küfür örneği getireceğiz, olmaz bu.

Yine belki de adamın künyesi isminden daha meşhurdu da Rabbimiz ismiyle değil künyesiyle zikretti onu. Yani bu sûrenin inişinden önce de onun meşhur künyesi Ebu Leheb idi.

Yine biliyoruz ki isim, künyeden daha şereflidir, daha evlâdır. Onun içindir ki bakıyoruz Kur'an-ı Kerîm'de peygamberler hep isimleriyle zikredilmişlerdir. Bu yüzdendir ki Cenâb-ı Hak Ebu Leheb için düşük olanı şerefli olana tercih buyurmuş, şerefli olan isim yerine şerefsiz olan künyesiyle zikretmiştir onu. Şimdi bunun tam tersi yaygındır değil mi? Gariptir bugün insanlar şerefli yerine şerefsize talip oluyorlar. Kendilerinin isimleriyle çağrılmaları yerine işte doktor, doçent, hoca, hacı, efendi, bey, beyefendi eklemekten ve künyeleriyle anılmaktan hoşlanmaktadır.

Ama burada şunu da söyleyelim ki kişinin konumu, bulunduğu durumu itibariyle kendisine verilen isim daha şereflidir. Peygambere ümmet oluşumuzdan dolayı Rasûlullah dememiz veya kişinin babalığından ötürü babasına babam demesi veya hocasına hocam demesi, kocasına kocam demesi, ustasına ustam demesi gibi.

Ama Gerçekten de bu Alçak Ebu Leheb nisbet edilmesi gerekene nisbet edilmiştir. Ebu Leheb, ateş babası, ateş suratlı. İşte onun iki eli kurusun, kurudu da:

2. "Malı ve kazandığı kendisine fayda vermedi."

Ne malı, ne serveti, ne çevresi, kredisi, ne çoluk çocuğu ona hiçbir fayda sağlamadı. Hiçbirisi Allah'ın lânetinden ve bu lânet gereği helâkten onu kurtaramamıştır. Ne malı, ne kazancı, ne toplayıp biriktirdikleri, ne kucakladıkları, ne arkasına attıkları, ne kredisi, ne itibarı, ne koltuğu, ne makamı, ne ekonomik gücü ona bir fayda sağlamadı. Tüm ekonomik ve sosyal güçlülüğü iflas ediyordu.

Halbuki çok zengin birisiydi. Tüm bu malını mülkünü işaret ederek gururla şöyle diyordu: "Eğer Muhammed'in dini maya tutar, dedikleri gerçekleşirse o zaman ben de tüm malımı ve oğullarımı seferber eder, ne yapar yapar onun önüne geçerim! Tüm gücümü kullanarak onun dâvetini boğarım!" Karısı Ümmü Cemil çıfıtı da, "vallahi eğer Muhammed'in dâvâsı galip gelmeye

başlarsa ben de şu kıymetli gerdanlığımı ona düşmanlık adına vakf ederim!" diyordu Ama ne onun malı, mülkü, ne de berikisinin gerdanlığı bir işe yaramadı.

Burada ne malı, ne de kazancı ona fayda vermedi deniliyor. İbni Abbas efendimize göre malından kasıt servetidir, kazandığından kasıt da evlâtlarıdır. Ne malı ne de çoluk çocuğu, onun başına gelenlerden onu kurtaramadı.

3. "Alevli ateşe yaslanacaktır."

Yarın o öyle bir ateşe yaslanacak ki, o ateş çok alevlidir. Sadece bedenleri, sadece cisimleri yakan bir ateş değil, ruhları sarıp gönüllere nüfuz eden, insanı insanlıktan çıkaran, kahreden bir azap. İşte böyle bir ateşe yaslanacak o. Ebu Leheb ve kıyamete kadar onun yolunun yolcuları, onun misyonunu üstlenen kâfirler, kendilerini olmamaları gereken yerde, bulunmamaları gereken yerde tuttukları için zalimdirler. Ya da kendilerini ateşe götürenler, kendilerini cehennem yolunda tutanlar, aslında kendi kendilerine bunlar kadar zulmeden başka birileri olamaz. Kâfirler inkâr ettikleri için önce Hakk'a zulmetmişlerdir. Kendilerini uçuruma, yani cehenneme sevk ettikleri için kendi nefislerine zulmetmişlerdir. Bir de kendileri küfrettikleri gibi insanları Allah yolundan menede-rek, insanları fitnelere düşürerek, dinlerinden döndürmeye çalışarak, din eğitimini engelleyerek insanlığa zulmetmişlerdir. Yani kâfir hem kendisine, hem Rabbine, hem de tüm insanlığa karşı zulmeden insandır. Onun için onun cezası cehennemdir, ateştir.

Onlar dünyada da, âhirette de hüsrana uğrayan, eli boşa çıkanlardır. Neden hüsrana mahkum olmuştur bunlar? Neyi kaybetmiştir bunlar? Sermayelerini kaybettiler. Allah'ın dünyada kendilerine ver-diği akıl, iman, zaman sermayesini kaybettiler. Âhiretteki hayatlarını kaybettiler. Allah'ın kendilerine verdiği fıtratlarını kaybettiler. Allah'ın kendilerine lütfettiği gözlerini, kulaklarını, akıllarını kaybettiler. Güçlerini, imkânlarını boşa harcadılar. Ömürlerini boşa harcadılar. Çünkü bunların tümünü Allah'ın istemediği yerde kullandılar. Allah için harcanmayan, Allah için kullanılmayan her şey boşa gitmiştir. İşte boşa giden bir hayatın sonunda âhirette de hüsran onları kucaklayacaktır.

4-5. "Karısı da, boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır."

Ebu Leheb Alevli bir ateşe yaslanacaktır. Karısı da boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır. Ebu Leheb, ateşin yaranı, ateşin dostu olurken onun karısı da kocasının kâfirliğine hizmet eden, onunla birlikte İslâm düşmanlığına sa'y eden, gerdanlığını İslâm'a düşmanlık yolunda vakf eden bu kadın da, kıyamette odun taşıyıcısı olacaktır. Dünyada böyle bir kocaya yardım eden, kocasının küfrüne hizmet eden bir kadın elbette cehennemde de onun hizmetçisi olacak, ya da cehennemde onunla birlikte ateşi paylaşıcı olacaktır.

Öyleyse kadınlarımızı sâlihe yapalım. Onları kitap ve sünnetle tanıştıralım. Onların cennet yollarını açalım. Onların cehennem yollarına barikatlar koyalım. Bu uğurda her şeyimizi fedâ edecek duruma gelelim. Hanım kardeşlerimiz de bu konuda çok dikkatli olsunlar. Has-bel kader kocaları İslâm düşmanıysa, kocaları İslâm'ın ortaya konulmasına karşıysa, kocaları Allah'la savaşa tutuşmuşlarsa, sakın ha sa-kın onların bu küfürlerine yardımcı olmasınlar. Onları küfür ve şirklerinden arındırabilmek için, onları cennete kazandırabilmek için ellerinden ne geliyorsa yapsınlar. Onlara etki edemiyorlarsa bile en azından kendilerini kurtarmayı bilsinler. Ebu Leheb'in karısı konumuna düşmemeye çalışsınlar.

İşte dinden imandan, Allah'tan, peygamberden habersizce yaşanan bir hayatın sonu budur. Böyle bir hayatın sonu hüsrandır, kayıptır, eli boşa çıkmadır. Bunun bir açılımını da En'âm sûresinde şöyle anlatıyordu Rabbimiz:

"Allah'a kavuşmayı (Allah'la karşılaşmayı) yalanlayanlar doğrusu kaybedenlerdir ki kıyamet saati ansızın onlara geldiği zaman ağırlıklarını arkalarına yüklenip: "Dünyada işlediğimiz büyük kusurlardan ötürü yazıklar olsun bize!" derler. Dikkat edin onların yüklendikleri şeyler ne kötüdür!"
(En'âm 31)

Allah'la karşı karşıya gelmeyi ummayanlar, Allah'a kavuşup onun sorgulamasıyla karşı karşıya geleceklerine inanmayanlar, dünya hayatına razı olanlar, dünyayı tatminkâr bulanlar, dünyanın ötesindeki bir hayatın varlığına inanmayıp özlemini duymayanlar, varsa da yoksa da yaşadığımız şu hayat vardır, burada kâm almaya bakalım diyenler, yaşadıkları hayatlarında âhiret inancının kokusu bile olmayanlar işte hüsrana mahkum olanlar bunlardır. İşte eli boşa çıkanlar, kaybedenler bunlardır. Hasret çekenler bunlardır. Eyvah! Vah! Tuh! Yazıklar olsun bize! Yuh olsun bize! Vah orada yaptıklarımıza! Yazıklar olsun bizim anlayışlarımıza! Yazıklar olsun bizim hesabımıza! Eyvah yaptıklarımıza! Eyvah yapmamamız gerekirken yaptıklarımıza! Eyvah yapmamız gerekirken yapmadıklarımıza! diyerek dövünecekler, kaybettikleri fırsatlarından ötürü hasret çekecekler onlar.

Dünya ile aldanmışlardır bunlar. Onu kendilerinin sandılar, aldandılar. Onu ebedî zannettiler, aldandılar. Sanki dünyayı hiç bitmeyecek, tükenmeyecek zannettiler, aldandılar. Dünyanın içindekilere meylederek aldandılar. Dünyanın konumu onları aldattı, aldandılar. Kuralları gereği dünyada Allah dokunmuyordu onlara. Dünyada imtihan gereği içki içene de dokunmuyordu Allah, namaz kılana da dokunmuyordu. Zina edene de dokunmuyordu, dünyanın yönetimine Allah'ı karıştırmayanlara da dokunmuyordu. Allah'a kulluk yapana

da, âdetlerin, çevrenin, modanın, şeytanın, tâğutların, nefislerinin kulu kölesi olanlara da dokunmuyordu. İmtihan gereği işledikleri günahlar yüzünden dünyada Allah'ı atlattıklarını zannediyorlardı.

Bunlar ağırlıklarını arkalarına yüklenecekler, günâhlarını sırtlarına yüklenecekler. Hani bir söz vardır, herkes cehennemdeki kendi ateşini dünyadan kendisi getirir diye. İşte bunlar kendi yüklerini, kendi ateşlerini kendileri yüklenip gelecekler.

Diyecekler ki, "dünyada işlediklerimizden ötürü yazıklar olsun bize. Dünyada kaçırdığımız fırsatlarımızdan ötürü yuh olsun bize. Eyvah, biz boşa geçirmişiz günlerimizi." Allah için şöyle bir düşünün. Beş yıllık ilk okul hayatımız elli güne çok rahat sığacaktır. Bunlardan tutun para kazanmaya ayırdığımız zamanları, rızık kazanmak için değil köşe dönmeye ayırdığımız zamanlarımızı, televizyonun başında, akvaryumun kenarında öldürdüğümüz zamanları bir düşünün. Ya da hanımlarımızla sadece cinsi münâsebete inhisar eden hayatımızı bir düşünün. Böyle boşa harcadığımız bir ömre yazıklar olsun demeyecek miyiz acaba? Hesabımız yarın pişman olmak için mi? Allah diyor ki, yarın yaşadıkları hayattan ötürü pişmanlık duyacaklar ve de

"Onların sırtlarındaki yükleri ne kötüdür."

Hangi yükler meselâ? Dinle tanıştırmadığı çocuklarının, Kitap-sünnet tanıtmadığı hanımlarının, din duyurması gereken komşularının, hikayelerle oyaladığı talebelerinin, dine şahadet, tebliğ ve tâlim, Kur'an, mal ve can emânetinin, aklın, gözün, kulağın, bütün sermayelerin vebali. Tüm bu veballeri yüklenecektir. Öyleyse birer birer bu yükleri şimdiden indirmeye çalışalım da yarın bu yüklerin altında ezilmeyelim, Allah yardımcımız olsun inşallah.

Bu kadın kendilerini lânetleyen bu sûrenin gelişinden sonra çok sinirlenmiş, kendini kaybedecek kadar kahrolmuş üzüntüsünden. Çünkü ifade gerçekten böyle soylu bir kadını aşağılayan, yerin dibine batıran bir ifade. Ebu Leheb'in karısı da boynunda mesedden bükülmüş kalın bir urganla odun taşıyıcısı, hamal olarak görev yapacak. Öyle bir urgan, öyle bir hâlât ki kopmayacak düşmeyecek. O kadın, kendisini yakacak odunu sırtında kendisi taşımaktadır. Yani sırtında odunuyla kendi kendini yakmaya gidiyor.

Gerçekten çok müthiş bir manzara. Hani kâfirler esirleri birbirlerine bağlarlar zincirlerle sonra da içlerinden bazılarını öldürürler ve ötekiler bu ölüleri de sürümek, taşımak zorunda kalırlar ya, işte sanki öyle bir manzara. İslâm düşmanlığında kocasına yardımcı olan kadın kendi kendisini yakacak odunu sırtında taşıyor, ya da dünyada hizmetinde bulunduğu kocasının

cehennemde azabı çoğalsın diye ateşini biraz daha körüklemek üzere kocasına odun taşıyıverecek.

Tabii burada boyundan, halattan söz edilmesini daha önce gerdanındaki gerdanlığını İslâm düşmanlığına vakfetmesine mütenasip bir cevap olarak verildiğini anlıyoruz.

Bu sûre de burada sona erdi. Rabbim burada anlattıklarına kendisinin istediği gibi iman eden, razı olduğu biçimde amel eden, bu Allah âyetlerini başkalarına da duyurma çabası içine giren kullarından eylesin.

Sübhanekallahümme ve bihamdik. Eşhedü en la ilahe illa en-te. Estağfiruke ve etûbü ileyk.